

Sygn. akt I CSK 3653/22

POSTANOWIENIE

Dnia 19 września 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa D. K.

przeciwko Miastu Ł.

o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy dzierżawy

z dnia 30 października 2013 r.,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 września 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi

z dnia 17 grudnia 2021 r., sygn. akt I AGa 163/21,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Powód D. K. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 17 grudnia 2021 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z 1 kwietnia 2021 r., którym oddalone zostało powództwo przeciwko Miastu Ł. o uznanie za bezskuteczne wypowiedzenia umowy dzierżawy.

W skardze kasacyjnej powód w pierwszej kolejności zarzucił naruszenie art. 367 § 3 k.p.c. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji, poprzez jego niezastosowanie i rozpoznanie sprawy przez sąd odwoławczy w składzie jednego sędziego w sytuacji gdy do rozpoznania sprawy w postępowaniu odwoławczym rozpoczętym przed dniem wejścia w życie ustawy z 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wyznaczono już skład trzech sędziów zawodowych. Zdaniem powoda art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz

wywołanych nimi sytuacji kryzysowych nie powinien mieć zastosowania w niniejszej sytuacji z uwagi na zasadę niezmienności składu. Skarżący zarzucił jednocześnie, że doszło do nieważności postępowania odwoławczego z uwagi na rozpoznanie sprawy przez skład orzekający sprzeczny z przepisami prawa (art. 379 pkt 4 k.p.c.) Powód zarzucił ponadto naruszenie art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (w skrócie: „EKPCz”) oraz art. 45 Konstytucji poprzez uczestniczenie w składzie sądu rozpoznającego sprawę osoby, która odebrała nominację sędziowską od Prezydenta RP po przeprowadzeniu postępowań ukształtowanych ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, powodującą niedopuszczalne w świetle art. 6 ust. 1 EKPCz, art. 45 ust. 1 Konstytucji i art. 47 Karty Praw Podstawowych (w skrócie: „KPP”) obniżenie standardu bezstronności i niezależności sądu oraz wymuszające konieczność określenia procesowych konsekwencji sprawowania wymiaru sprawiedliwości w takich warunkach, skutkujące nieważnością postępowania, zgodnie z art. 379 pkt 4 k.p.c.

W skardze znalazły się także zarzuty naruszenia: art. 233 § 1 w zw. z art. 227 i art. 316 w zw. z art. 391 § 1 i art. 382 k.p.c.; art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 i art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.; art. 97, art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 37 ust. 2 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe w zw. z art. 703 k.c.; art. 97 w zw. z art. 61 §1 k.c. oraz art. 189 k.p.c.

Skarżący, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, powołał się na wszystkie przyczyny wymienione w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Zdaniem powoda w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do pytania: „czy art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 tarczy antykryzysowej oraz art. 6 ust. 2 ustawy zmieniającej, nakazujące zmianę składu sądu z trzech sędziów na jednego sędziego już po wszczęciu postępowania w danej instancji i wyznaczeniu składu orzekającego, mają zastosowanie do spraw wszczętych przed wejściem w życie ustawy zmieniającej, w których skład 3 osobowy został już wyznaczony, w szczególności mając na uwadze zasadę niezmienności składu orzekającego”. Zagadnienie to skarżący ujął także w inny sposób, stawiając pytanie, „czy prymat zasady prawa do sądu rozumianego jako sądu właściwego

ustanowionego na podstawie ustawy nie powinien decydować o zastosowaniu do spraw wszczętych przed dniem 3 lipca 2021 r. i do których w tym okresie wyznaczono skład 3 sędziów - zasady ciągłości składu sądu wyznaczonej w art. 47b § 1 prawa o ustroju sądów powszechnych.”

Powód stwierdził przy tym, że powołane zagadnienie prawne „wywołuje potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości związane z art. 367 § 3 k.p.c. oraz art. 15z¹ ust. 1 pkt 4 tarczy antykryzysowej, co jednocześnie skutkuje nieważnością postępowania”.

Oczywistej zasadności skargi powód upatrywał w wadliwym przyjęciu przez Sąd odwoławczy, że mógł skutecznie zapoznać się korespondencją zawierającą wypowiedzenie umowy dzierżawy, a ponadto że nie ma interesu prawnego w wytoczeniu przedmiotowego powództwa. O oczywistej zasadności skargi miało świadczyć także naruszenie przez Sąd drugiej instancji art. 6 k.c. i ogólnych zasad regulujących rozkład ciężaru dowodu.

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli wystąpi przynajmniej jedna z określonych w tym przepisie przyczyn, co powinno zostać wykazane i należycie uzasadnione przez stronę składającą wniosek (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

W skardze brak argumentacji prawnej, która byłaby właściwa dla wykazania przyczyny przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Jej wykazanie wymaga poza sformułowaniem określonego problemu prawnego o charakterze abstrakcyjnym i powołaniem przepisów, które stanowiły źródło jego powstania, zaprezentowania stosownej argumentacji przekonującej o istnieniu na tle tego problemu rozbieżnych ocen prawnych, a także świadczącej o poważnych trudnościach w jego rozwiązaniu, ponadto wskazania, dlaczego jest ono istotne (por. m.in. postanowienia SN z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 i z 12 grudnia 2013 r., IV CSK 384/13, niepubl.).

Powód, uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, nie przedstawił takiej wymaganej argumentacji prawnej, koncentrując się na próbie przekonania o zasadności jednego z podniesionych w skardze zarzutów, zmierzając w ten sposób jedynie do poddania go kontroli Sądu Najwyższego.

Skarżący, powołując się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, przedstawił jedynie własne poglądy na temat nieprawidłowości składu orzekającego sądu drugiej instancji, powtarzając w znacznej mierze argumentację stanowiącą uzasadnienie jednej z podstaw skargi. Powód w istocie nie przedstawił istotnego zagadnienia prawnego, o którym mowa art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Uzasadnienie wniosku nie przekonuje, aby w sprawie wystąpił istotny abstrakcyjny problem prawny, który wymagałby analizy w ramach postępowania kasacyjnego. Co więcej problem ten został powiązany z przepisami, które nie znalazły się w podstawach skargi, tj. z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 28 maja 2021 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2021 r., poz. 1090) oraz z art. 47b § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. z 2020 r., poz. 2072 ze zm.). Należy pamiętać, że Sąd Najwyższy, z zastrzeżeniem wyjątku dotyczącego nieważności postępowania, jest związany podstawami skargi (art. 393¹³ § 1 k.p.c.), zaś okolicznościami uzasadniającymi jej rozpoznanie mogą być jedynie takie okoliczności, które mogłyby zostać uwzględnione w ramach rozpoznania skargi (zob. postanowienia SN z 29 czerwca 2001 r. I PKN 33/02, OSNP 2003, nr 9, poz. 228 i z 4 sierpnia 2003 r., III CK 120/03, niepubl.). Warto dodać, że do kwestii, którą powód przedstawił jako istotne zagadnienie prawne, Sąd Najwyższy odniósł się już w. postanowieniu z 29 kwietnia 2022 r. (III CZP 77/22, niepubl.).

Odnośnie do powołanej przez skarżącego przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wystarczy powiedzieć, że nie została ona wykazana z uwagi na brak przedstawienia argumentów, które miałyby wskazywać, iż powołane przez niego przepisy wymagają wykładni, gdyż budzą poważne wątpliwości lub wywołują rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Skarżący z tą samą kwestią, którą wskazał jako istotne zagadnienie prawne, łączył nieważność postępowania odwoławczego, podnosząc zarzut sprzeczności składu Sądu orzekającego z przepisami prawa. Zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw, w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania. Rozpoznanie sprawy przed sądem orzekającym w składzie sprzecznym z ustawą łączy się z naruszeniem prawa do rozpoznania sprawy przed

właściwym, bezstronnym i niezawisłym sądem i jest jedną z przyczyn nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, aby postępowanie, które toczyło się przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie było nieważne z przyczyny wskazanej przez powoda. Pogląd skarżącego jakoby Sąd odwoławczy powinien być - wbrew literalnemu brzmieniu powołanych w uzasadnieniu skargi przepisów - orzekać w sprawie w składzie trzech sędziów zawodowych zamiast w składzie jednego sędziego nie znajduje obecnie podstaw. Problem dotyczący określenia prawidłowego składu orzekającego sądu drugiej instancji od dnia 3 lipca 2021 r., tj. wejścia w życie nowelizacji art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych (tekst jedn. Dz.U. z 2021 r., poz. 2095 ze zm.) - jak wskazano - był przedmiotem analizy Sądu Najwyższego w postanowieniu z 29 kwietnia 2022 r. (III CZP 77/22, niepubl.), którą Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni podziela. Należy zgodzić się ze stanowiskiem zajętym w tym orzeczeniu o braku podstaw do skutecznego podważenia konstytucyjności przepisów, które regulują poruszoną kwestię. Analogicznie należałoby ocenić kwestię ich zgodności z regulacjami Europejskiej Konwencji Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (art. 6 ust. 1). Z tej przyczyny za nieuprawniony należy uznać pogląd skarżącego o możliwości rozpoznania sprawy przez Sąd drugiej instancji w składzie trzech sędziów zawodowych na podstawie art. 367 § 3 k.p.c.

Zarzut nieważności postępowania powód łączył także z nieuprawnionym - jego zdaniem - uczestnictwem w składzie Sądu drugiej instancji osoby, która odebrała nominację sędziowską od Prezydenta RP po wejściu w życie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3 ze zm.).

Skarżący stanął na stanowisku, że nowy sposób wybierania sędziowskich członków Krajowej Rady Sądownictwa przez Sejm spośród sędziów przedstawiających prawem przewidziane poparcie środowiska sędziowskiego lub poparcie społeczne, ma czynić sędziego powołanego na wniosek tak ukształtowanej KRS sędzią z mocy prawa wyłączonym od orzekania (*iudex inhabilis*). Twierdzenie takie zostało sformułowane w odniesieniu do sędziów Sądu

Najwyższego (ale nie w odniesieniu do sędziów sądów powszechnych) w uchwale Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Uchwała ta, jako zawierająca określone treści normatywne, została przez Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, uznana za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30 ze zm.) oraz art. 6 ust. 1 EKPCz. Orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają moc powszechnie obowiązującą i są ostateczne (art. 190 ust. 1 Konstytucji), a więc wiążą bezpośrednio zarówno wszystkie składy sędziowskie sądów powszechnych, jak i wszystkie składy sędziowskie Sądu Najwyższego. Dlatego norma przewidująca, że sędzia powołany na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, na mocy wskazanego wyroku Trybunału Konstytucyjnego została usunięta z systemu prawnego Rzeczypospolitej zaś uchwała Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., w wyniku tego wyroku TK utraciła swój walor normatywny. W efekcie, niedopuszczalne są jakiegokolwiek decyzje jurysdykcyjne opierające się na tej niekonstytucyjnej normie.

Sąd Najwyższy podkreśla, że również z treści wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C - 585/18, C - 624/18 i C - 625/18, A.K. i in. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa i Sądowi Najwyższemu nie wynika, by powołanie sędziego sądu powszechnego na wniosek KRS w składzie, wynikającym z przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. mogło oznaczać automatycznie, że sędzia taki podlega wyłączeniu z mocy ustawy. Co więcej, z wyroku tego nie wynika nawet to, by wskazane okoliczności powołania sędziego miały przesądzać o tym, by sędzia był niezawisły lub by sąd z jego udziałem nie był niezależny (por. postanowienia SN z: 9 września 2022 r., I NWW 32/22; 6 maja 2020 r., I NWW 30/20; 8 maja 2020 r., I NWW 7/20; 20 maja 2020 r., I NWW 15/20; 23 grudnia 2020 r., I NWW 105/20).

W kontekście zarzutu naruszenia art. 6 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, Sąd Najwyższy wziął pod uwagę również wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka stwierdzające naruszenie przez Polskę art. 6 ust. 1 Konwencji *Reczkowicz p. Polsce* (skarga nr 43447/19); *Dolińska-Ficek i Ozimek p.*

Polsce (skarga nr 49868/19 and 57511/19), *Advanced Pharma p. Polsce* (skarga nr 1469/20). Podkreślenia wymaga, że Wyroki ETPCz stwierdzające naruszenie przepisów Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, do których mogło dojść w wyniku wydania wyroku sądowego, nie powodują w żaden sposób nieważności takiego wyroku, a jedynie skutkują odpowiedzialnością odszkodowawczą Państwa-Strony Konwencji.

Również z tego względu, zarzut wydania zaskarżonego skargą kasacyjną wyroku, w warunkach jego nieważności określonych w art. 379 pkt 4 k.p.c. należy uznać za bezpodstawny.

Skarżący nieskutecznie powołał się także na przyczynę, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., nie uzasadniając twierdzenia o oczywistej zasadności skargi stosowną argumentacją prawną, która zmierzałaby do wykazania kwalifikowanego, ewidentnego naruszenia powołanych w skardze przepisów prawa, możliwego do stwierdzenia bez merytorycznej analizy zaskarżonego orzeczenia oraz podstaw skargi (por. postanowienia SN z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z 5 października 2007 r., III CSK 216/07 i z 11 sierpnia 2011 r., IV CSK 163/11, nie publ.). W skardze brak argumentacji, która miałyby przekonać, że skarga jest oczywiście uzasadniona w przedstawionym rozumieniu. Uzasadnienie wniosku ogranicza się do skrótowego powtórzenia kilku zarzutów kasacyjnych, z całkowitym pominięciem wywodów dotyczących oczywistości zarzuconych naruszeń, która mogłaby ewentualnie prowadzić do oczywistej zasadności skargi. Należy dodać, że wstępna analiza skargi także nie pozwala na stwierdzenie, że zarzucane naruszenia mają charakter oczywisty, co mogłoby ewentualnie wskazywać na oczywistą zasadność skargi.

Na koniec wskazać należy, że ogólnikowy wniosek o wyłączenie sędziów Sądu Najwyższego był bezprzedmiotowy z tego względu, że precyzując (w dalszej części skargi kasacyjnej) imiona i nazwiska tych sędziów skarżący nie wymienił żadnego z sędziów Sądu Najwyższego.

Z mówionych wyżej przyczyn Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

